

بیمه اتکایی در تنگنای تحریم



سلیمان حمزوی

کارشناس بیمه

می‌گویند زمانی که الکساندر آفایان مجوز تاسیس شرکت بیمه ایران را دریافت کرد، نتوانست پوشش اتکایی لازم را به دست آورد. زیرا اعضای مؤسسه بین‌المللی سندیکای بیمه‌گران مستقر در لندن بر اساس یک توافقنامه، حاضر به ارائه خدمات به شرکت تازه تاسیس بیمه ایران نبودند.

به همین علت صدور بیمه‌نامه برای اولین شرکت بیمه ایرانی موکول به اخذ پوشش اتکایی شده و انجام این مهم، تا زمان دریافت پوشش اتکایی مناسب به تعویق افتاد. این موضوع نشان می‌دهد که داشتن پشتوانه اتکایی کافی چه جایگاه بر جسته‌ای در ذهن بنیانگذار صنعت بیمه در کشور داشته است. هر چند ماهیت

تحریم صنعت بیمه ایران در سال ۱۳۱۴ تا سال ۱۴۰۳ بسیار متفاوت و اولی به علت تداوم انحصار بیمه‌گران خارجی و دومی به علت مسائل سیاسی بود. لیکن چالش‌های پیش روی بیمه‌گران ایرانی در مواجهه با این موضوع از آن زمان تاکنون کمابیش یکسان بوده است. تا اواسط دهه هشتاد شمسی و پیش از شروع تحریم‌ها، ارتباط نسبتاً مناسبی میان شرکت‌های بیمه داخل و خارج از کشور وجود داشت و دریافت پوشش اتکایی لازم از بیمه‌گران خارج از کشور، تا حد تقریباً مطلوبی در اختیار شرکت‌های بیمه داخل کشور قرار داشت.

در همین خصوص اگرچه تحریم‌های بعد از انقلاب اسلامی در سال ۱۳۵۷، همواره مانع اخذ پوشش مطلوب اتکایی به‌خصوص برای برخی از صنایع از جمله شرکت‌های هواپیمایی کشور بود، لیکن موارد قابل توجهی از جمله پالایشگاه‌ها، شرکت‌های پتروشیمی و نیروگاه‌ها، پوشش‌های بیمه‌ای مورد نیاز خود را با شرایط نسبتاً مناسب از خارج از کشور دریافت می‌کردند. با

شروع موج سنگین تحریم‌ها در اواسط دهه هشتاد شمسی، شرکت‌های بیمه اتکایی بین‌المللی از پذیرش ریسک‌های ایرانی خودداری کردند و طی چند سال عملاً مرادفات مالی و فنی با شرکت‌های بیمه ایرانی را به حداقل رساندند و در نهایت ارتباط خود را به صورت کامل قطع کردند. از این رو و در دوران تحریم عملاً و به

ناچار، تمامی بار مسئولیت پوشش‌های اتکایی بر دوش صنعت بیمه کشور قرار گرفته است؛ امری که همواره باعث نگرانی فعالان صنعت بیمه بوده است. در اوایل دهه نود شمسی و پس از قطع امید از امکان اخذ پوشش اتکایی خارجی، دولت وقت در جهت تقویت بازار بیمه داخل کشور، اعتباری را تحت عنوان صندوق اتکایی

ویژه تحریم، در اختیار بیمه مرکزی جمهوری اسلامی ایران قرار داد که در صورت عدم امکان اخذ پوشش اتکایی برای ریسک‌های داخلی و خاص، به صلاح‌دید از این اعتبار ارزی استفاده شود. ساز و کار این صندوق بر مبنای استفاده حداکثری از ظرفیت بیمه‌گران داخلی دارای مجوز قبولی اتکایی و سپس استفاده از ظرفیت

صندوق بوده و تا حد قابل توجهی نیازهای اتکایی داخل کشور به‌خصوص در صدور بیمه‌نامه‌های شرکت‌های هواپیمایی و انرژی را رفع کرده است. اگرچه صندوق تحریم تا حدود زیادی نگرانی بیمه‌گران داخلی را کاهش داده است، لیکن در مقیاس ملی، حبس ریسک در داخل کشور و چگونگی مواجهه با تبعات جبران‌ناپذیر احتمالی آن، همچنان موضوعی حل نشده باقی مانده است.

بیمه اتکایی به شرکت‌های بیمه کمک می‌کند که با توزیع ریسک‌ها، آسیب کمتری از خسارت‌های بزرگ و فاجعه‌آمیز دیده و نتوانند به حیات خود ادامه دهند. شرکت‌های بیمه به صورت معمول ریسک‌های پذیرفته‌شده خود را به صورت اتکایی به شرکت‌های بیمه پذیرنده ریسک واگذار می‌کنند. این شرکت‌ها نیز بسته به رتبه اعتبار بین‌المللی خود، ریسک‌های پذیرفته‌شده را در سطح جهانی توزیع می‌کنند. این موضوع به دو

صورت تأثیرگذار است: نخست اینکه آسیب‌های مالی جبران‌ناپذیر خسارت‌های ناشی از حوادث فاجعه‌آمیز را برای شرکت بیمه کاهش می‌دهد و دیگر آنکه باعث می‌شود تا آسیب مالی کمتری به سرمایه‌های ملی وارد شود. بدین ترتیب مشخص است که اگر چه صندوق

تحریم در وجه اول خود عیناً اطمینان به شرکت‌های بیمه داخلی در جهت کاهش آسیب‌های احتمالی و جلوگیری از ورشکستگی ناشی از خسارت‌های حوادث فاجعه‌بار، تا مقدار قابل توجهی از نگرانی‌های آنها کاسته، لیکن با توجه به سرمایه محدود و در صورت بروز حوادث فاجعه‌آمیز در مقیاس ملی یا خسارت‌های سنگین در صنایع نفت، گاز و پتروشیمی (نظیر آتش‌سوزی سال

۱۳۹۵ در شرکت پتروشیمی بوعلی) یا تعدد هم‌زمان این قبیل خسارت‌ها، به احتمال زیاد، پاسخگو نبوده و جست‌وجوی راه‌حل جایگزین ناگزیر خواهد بود. صرف‌نظر از محرومیت دست‌یابی به دانش جهانی بیمه که یکی از راه‌های کسب آن، ارتباط اتکایی با شرکت‌های بیمه بین‌المللی است، آنچه مسلم است، ادامه این فرایند

و استفاده صرف از توان بیمه‌گران داخلی جهت پوشش اتکایی به صرفه و صلاح اقتصاد ملی نیست.

هزینه‌های داغ تغییر اقلیم

گرم شدن زمین تا سال ۲۰۵۰، باعث ۱۴/۵ میلیون مرگ و میر و ۱۲/۵ تریلیون دلار خسارت اقتصادی در سراسر جهان خواهد شد

اقتصاد
جهان

فاطمه لطفی

مترجم و روزنامه‌نگار



می‌کنند. در نتیجه واکنش‌های احساسی بیشتر می‌شود. به گفته متخصصان، گرما باعث افزایش ضربان قلب شده و بر سطوح انتقال دهنده‌های عصبی در مغز و خلق و خو تأثیر می‌گذارد. تأثیر گرمای شدید بر سلامت روانی چندوجهی است و انواع شرایط سلامت روان از جمله اضطراب، افسردگی، اختلال دوقطبی و اختلالات مصرف مواد را تشدید می‌کند، چون گرما اختلال خواب را تشدید می‌کند. وقتی افرادی نمی‌توانند به‌درستی استراحت کنند، تحمل آن‌ها در برابر استرس کاهش می‌یابد که خود منجر به افزایش احساس تحریک‌پذیری و اضطراب می‌شود. افزایش خستگی حاصل از هوای گرم تمرکز را سخت‌تر و تفکر را کسل کننده کرده و باعث کاهش کلی عملکرد ذهنی و ثبات می‌شود. به طور کلی، فشار اضافی بر سلامت روان می‌تواند افراد آسیب‌پذیر را به سمت کنش‌های شدیدتر سوق دهد. و بر اساس یک مطالعه جدید، بین سال‌های ۱۹۹۳ تا ۲۰۱۷ در ایالات متحده بیش از ۲ میلیون زایمان زودرس قبل از ۳۷ هفته‌گی و نزدیک به ۶ میلیون زایمان زودرس بین ۳۷ تا ۳۹ هفته‌گی با امواج گرما مرتبط بوده است. گرمای شدید فشاری فراتر از حد تحمل بر بدن زنان باردار وارد می‌کند که می‌تواند علاوه بر زایمان زودرس، منجر به تولد نوزاد با وزن کم شده یا باعث مرده‌زایی شود. این موارد فقط مثال‌هایی کوچک از تأثیرات بهداشتی امواج گرما بر بخش بهداشت و سلامت است.

بر اساس تخمینی که سال گذشته در ژورنال نیچر به چاپ رسید، از سال ۲۰۰۰ نزدیک به چهار میلیون نفر در سراسر جهان به دلیل سیل، آتش‌سوزی، امواج گرما، خشکسالی و سایر رویدادهای شدید اقلیمی جان خود را از دست داده‌اند. محققان دریافتند نرخ مرگ و میر در جوامعی که بیشترین آسیب را از تغییر اقلیم دیده‌اند ۳/۸ برابر بیشتر از جوامعی است که کمتر تحت تأثیر قرار گرفته‌اند.

در تحقیقی که در ایالات متحده انجام شده ثابت شده استفاده از خدمات اورژانس در شهرهایی که با یک رویداد اقلیمی مواجه بودند تا ۲/۵ تا ۲/۸ برابر بیشتر از شهرهایی بوده که کمتر تحت تأثیر چنین رویدادهایی بوده‌اند. بر اساس گزارش‌های مجمع جهانی اقتصاد در ابتدای سال جاری میلادی در مورد تأثیر گرمایش زمین بر سلامت ساکنان کره زمین منتشر کرد، تغییر اقلیم تا سال ۲۰۵۰، باعث ۱۲/۵ میلیون مرگ‌ومیر و ۱۲/۵ تریلیون دلار خسارت اقتصادی در سراسر جهان خواهد شد. این مجمع تأکید کرده که برای رویارویی با این چالش‌های اقلیمی جدید و کاهش آن، نیاز به یک تحول جامع نظام سلامت و تلاش‌های مشترک جهانی در میان گروه‌ها و صنایع مختلف است.

مجمع جهانی اقتصاد پیش‌بینی کرده که سیستم‌های مراقبت‌های بهداشتی به دلیل تأثیرات ناشی از حوادث اقلیمی با ۱/۱ تریلیون دلار بار اضافی مواجه شوند. سیل و خشکسالی به عنوان عوامل اصلی مرگ‌ومیر ناشی از تغییر اقلیم و امواج گرما به عنوان بزرگترین علت خسارت اقتصادی اعلام شده است. همچنین افزایش و گسترش بیماری‌های مرتبط با آب و هوا مانند مالاریا و تب دنگی هم دور از ذهن نیست.

کارشناسان بر این باورند که تا سال ۲۰۵۰ بیش از ۵۰۰ میلیون نفر دیگر احتمالاً در معرض خطر ابتلا به بیماری‌های مرتبط با عوامل اقلیمی باشند و امواج گرما به دلیل کاهش بهره‌وری، با حدود ۷/۱ تریلیون دلار بیشترین خسارت اقتصادی را وارد می‌کنند.

خسارت به دیگر بخش‌های اقتصادی

بر اساس گزارش‌های مجمع جهانی اقتصاد منتشر شد افزایش دمای هوا احتمالاً باعث می‌شود هواپیماها مجبور به کاهش وزنی شوند که قادر به حمل آن هستند، به این ترتیب تعداد مسافران و بار حمل‌شده را کاهش دهند. کارشناسان دانشگاه هوانوردی Embry-Riddle می‌گویند هوای گرم رقیق‌تر و چگال‌تر از هوای سردتر است. در نتیجه، هواپیماها در هنگام برخاستن نیروی رانش

کمتری تولید می‌کنند، برای اوج‌گیری به سرعت بیشتری نیاز دارند و برای رسیدن به آن سرعت به فضای بیشتری در باند فرودگاه نیاز دارند. بنابراین تنها راه برای امکان برخاستن در باندهای کوتاه‌تر، کاهش وزن هواپیما با کاهش سوخت، تعداد مسافران یا وزن چمدان‌هاست. اعداد و ارقام از این هم وحشتناک‌تر و رعب‌آورتر می‌شوند. مؤسسه «تحقیقات اثرات اقلیم» پوتسدام آلمان در گزارشی در آوریل امسال نوشت که تا سال ۲۰۵۰ خسارت ناشی از تغییر اقلیم بر کشاورزی، زیرساخت‌ها، بهره‌وری و سلامت به ۳۸ تریلیون دلار خواهد رسید. بر اساس همین گزارش تا اواسط قرن حاضر تغییر اقلیم ۱۷ درصد از تولید ناخالص داخلی جهان را کاهش خواهد داد. مؤسسه پوتسدام می‌نویسد هزینه پیشگیری

از این وقایع یک‌ششم هزینه تخمینی خسارات ناشی از گرمایش جهانی خواهد بود. طی ۲۰ سال گذشته، رویدادهای شدید اقلیمی مانند طوفان، سیل و امواج گرما، حدود ۲/۸ تریلیون دلار هزینه بر جا گذاشته‌اند. بخش بزرگی از این خسارت مربوط به رخ‌داد طوفان است، و در تهیه‌های بعدی امواج گرما با ۱۶ درصد، سیل و خشکسالی هر کدام با ۱۰ درصد و آتش‌سوزی جنگل‌ها با ۲ درصد قرار گرفته‌اند. با ادامه روند کنونی تغییر اقلیم، مناطقی که به شدت به صنایع آسیب‌پذیر در برابر رخ‌دادها مانند کشاورزی یا گردشگری ساحلی وابسته هستند، احتمالاً دچار رکود اقتصادی

و از دست رفتن مشاغل شوند، رکودی که بر ارزش املاک و ثبات بازار تأثیر می‌گذارد. در مقابل مناطقی که در بخش‌های مقاوم در برابر اقلیم مانند انرژی‌های تجدیدپذیر یا فناوری سبز سرمایه‌گذاری می‌کنند، احتمالاً شاهد رشد اقتصادی و افزایش تقاضا برای مسکن و در نتیجه افزایش قیمت ملک شوند.

یک مطالعه جدید هم نشان داده که مناطق مختص به ورزش اسکی ایالات متحده از سال ۲۰۰۰ تا ۲۰۱۹ در نتیجه تغییرات اقلیمی انسان‌ساز، ۵ میلیارد دلار درآمد از دست داده‌اند و بسته به میزان کاهش انتشار گازهای گلخانه‌ای، احتمالاً در دهه ۲۰۵۰ سالانه حدود ۱ میلیارد دلار ضرر درآمدی داشته باشند.

خسارت تغییر اقلیم بر بخشی مسکن

صورت‌حساب‌های بزرگ‌تری هم در راه است. بر اساس گزارش اکونومیست، تغییر اقلیم و مبارزه با آن می‌تواند تا سال ۲۰۵۰ حدود ۹ درصد از ارزش مسکن در جهان را کاهش دهد؛ یعنی رقمی معادل ۲۵ تریلیون دلار. این رقم اندکی کمتر از تولید ناخالص داخلی سالانه آمریکاست. این در حالی است که بخش ساختمان و ساخت‌وساز از بزرگترین تولیدکنندگان گازهای گلخانه‌ای است که ۳۷ درصد از انتشار جهانی را به خود اختصاص می‌دهد و ۱۸ درصد

از این انتشارات مربوط به خانه‌های مسکونی است. تولید و استفاده از موادی مانند سیمان، فولاد و آلومینیوم ردهای کربن قابل توجهی دارد. یکی از آشکارترین تأثیرات تغییر اقلیم بر بخش مسکن افزایش نرخ بیمه برای املاک واقع در مناطق آسیب‌پذیر است. علاوه بر این نیاز به تعمیر و نگهداری اضافی برای کاهش اثرات تغییر اقلیم بار بیشتری را بر صاحبان خانه وارد می‌کند.

هزینه‌های اجتماعی

امروزه دیگر نمی‌توان انکار کرد که خسارات تغییر اقلیم بر جوامع فقیرتر بیشتر است. آنهایی که بیشتر تحت تأثیر تغییر اقلیم هستند فقیرترین‌های ساکنین این سیاره هستند. بر اساس گزارش مجله فوربز، در هند افزایش هر ۲/۷ درجه سانتی‌گراد دمای هوا، ۶۰۰ میلیون نفر را در معرض خطر قرار می‌دهد. این رقم در نیجریه به ۲۰۰ میلیون نفر می‌رسد. سال گذشته در سیل‌های پاکستان که بی‌ارتباط با تغییرات اقلیم نبود ۸۰ میلیون نفر آواره شدند. مؤسسه

مشاوره جهانی مکینزی می‌گوید که اگر چاره‌ای برای تغییر اقلیم اندیشیده نشود تا سال ۲۰۵۰ حدود ۳۰ درصد از سرزمین پاکستان غیرقابل سکونت خواهد بود. کسانی که در انتهای هرم اقتصادی قرار دارند بیشترین آسیب را می‌بینند.

سازمان ملل تأکید دارد که تغییر اقلیم به‌طور فزاینده‌ای بر امنیت بشر در سراسر جهان تأثیر می‌گذارد. امنیت انسانی به معنای ایمنی در برابر تهدیدات مزمن مانند گرسنگی، بیماری و سرکوب و همچنین محافظت در برابر اختلالات ناگهانی در الگوهای زندگی روزمره چه در خانه، چه در محل کار و چه در جوامع است.

بر اساس آنچه که در وب‌سایت سازمان ملل متحد آمده بارندگی غیرقابل پیش‌بینی و رویدادهای شدید اقلیمی باعث افزایش رقابت برای به‌دست آوردن غذا و آب می‌شوند. از سویی کاهش تولید

